

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN

Alþingi
Erindi nr. Þ 135/1970
komudagur 2.4.2008

Reykjavík 31. mars 2008

Tilvísun: 2008020358

50.03

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

376.

Umsögn um frumvarp um breytingu á lögum um brunavarnir, ~~367~~ mál.

Ríkislögreglustjórinn hefur haft til umsagnar, að beiðni umhverfisnefndar Alþingis, frumvarp til laga um breytingu á lögum um brunavarnir nr. 75/2000. Umsögnin fer hér á eftir.

Í athugasemdum við frumvarpið kemur fram að lagt sé til að björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum og farartækjum verði eitt af lögbundnum verkefnum slökkviliða.

Ekki er gerð athugasemd við þá breytingu að lögbundið verði sem hlutverk slökkviliða að sinna björgun á þessum sviðum eins og lagt er til í 8. gr. frumvarpsins. Hins vegar varar ríkislögreglustjóri sérstaklega við þeirri breytingu sem gerð er í 11. gr. frumvarpsins á 2. mgr. 16. gr. laga um brunavarnir nr. 75/2000 svo sem nánar verður gerð grein fyrir.

Á hefðbundnum slysavettvangi eru í reynd þrjár opinberir aðilar að störfum; lögregla, slökkvilið og sjúkralið en mismunandi er hvaða aðili starfrækir sjúkraflutninga. Af hálfu hvers fyrir sig er stjórnandi á staðnum og við stærri tilfelli og almannavarnaáðgerðir er sett upp sameiginleg vettvangsstjórnstöð og í almannavarnaástandi er virkjuð aðgerðastjórnstöð umdæmisins. Eðli málsins samkvæmt er lögreglan að störfum lengur en slökkvilið og sjúkralið þar sem hún fer með rannsóknir mála.

Við skoðun á hver helstu verkefni lögreglu og slökkviliðs á slysa- og björgunarvettvangi eru, svo sem vegna umferðarslysa, eiturefnaslysa og eldsvoða, er ljóst að ákveðin verkaskipting er til staðar. Verkefnin ráðast af eðli og umfangi atburða, þekkingu, hæfni, reynslu og búnaði hvors um sig. Í stærri aðgerðum er síðan almannavarnaskipulag virkjað. Við störf á slysavettvangi má því í reynd segja að lögregla og slökkvilið hafi hvor sinn stjórnanda. Í því felst að hvor um sig fer með beina verkstjórn eigin liðsafla og stjórn á verkþáttum sem undir hvorn heyrir.

Þau lagaákvæði sem helst varða samvinnu lögreglu og slökkviliða við björgun fólks og eigna eru 2. mgr. 16. gr. laga um brunavarnir nr. 75/2000 sem felur slökkviliðsstjóra að fara með stjórn á slökkvistarfi við eldsvoða og á vettvangi við mengunaróhöpp á landi og 3. mgr. 6. gr. lögreglulaga nr. 90/1996. Ákvæði lögreglulaganna felur lögreglustjóra að fara með yfirstjórn leitar og björgunar á landi. Við almannavarnaástand fer lögreglustjóri einnig með yfirstjórn

aðgerða samkvæmt 1. mgr. 7. gr. laga um almannavarnir nr. 94/1962 með síðari breytingum. Samkvæmt 2. mgr. 132. gr. laga um loftferðir nr. 60/1998 stjórnar Flugmálastjórn leitarstarfi vegna týndra loftfara fram til þess að slyssaður finnst, en þá tekur lögreglustjóri í viðkomandi umdæmi við ábyrgð á vettvangsstjórn.

Samkvæmt 3. mgr. 6. gr. lögreglulaga fara lögreglustjórar með stjórn lögregluliðs, hver í sínu umdæmi. Í ákvæðum lögreglulaga, almannavarnalaga og loftferðarlaga felst ekki að lögreglustjóri fari með beina verkstjórn slökkviliða á vettvangi. Hún er eftir sem áður í höndum slökkviliðsstjóra. Ákvæði brunavarnalaganna stangast hins vegar á við ákvæði lögreglulaga og almannavarnalaga því 2. mgr. 16. gr. um brunavarnir setur lögregluna á vettvangi undir yfirstjórn slökkviliðsstjóra sem hlýtur að teljast óeðlilegt. Samkvæmt lögreglulögum fer lögreglustjóri með stjórn lögregluliðs auk þess sem lögreglan fer með lögregluvald og það getur ekki talist samrýmast lögreglulögum að annað stjórnvald fari með yfirstjórn lögreglunnar á vettvangi.

Núgildandi ákvæði 2. mgr. 16. gr. eru meingölluð þar sem lögreglustjóri er sviptur stjórn lögregluliðs á vettvangi eldsvoða og við mengunaróhöpp á landi. Ákvæðið hefur leitt til togstreitu milli lögreglu og slökkviliðs og þess að mistök hafa orðið við einstök verkefni. Ákvæðið er svohljóðandi:

Slökkviliðsstjóri stjórnar slökkvistarfi við eldsvoða og hefur stjórn á vettvangi við mengunaróhöpp á landi. Við þessi störf er löggæslulið og opinberir eftirlitsaðilar undir yfirstjórn slökkviliðsstjóra. Lögregla sér slökkviliði fyrir greiðum aðgangi að vettvangsstað, stöðvar umferð um nærliggjandi götur, girðir af svæði sem slökkvilið þarf til að gegna störfum sínum, verndar brunarústir sem rannsaka þarf eða bjarga verðmætum úr og varðveitir muni sem bjargað er frá bruna þar til þeir eru afhentir réttum aðila.

Eftir breytinguna mun greinin verða svohljóðandi:

Slökkviliðsstjóri stjórnar slökkvistarfi við eldsvoða og björgun á fastklemmdu fóki úr mannvirkjum og farartækjum. Slökkviliðsstjóri hefur enn fremur stjórn á vettvangi við mengunaróhöpp á landi. Við þessi störf er löggæslulið og opinberir eftirlitsaðilar undir yfirstjórn slökkviliðsstjóra. Lögregla sér slökkviliði fyrir greiðum aðgangi að vettvangsstað, stöðvar umferð um nærliggjandi götur, girðir af svæði sem slökkvilið þarf til að gegna störfum sínum, verndar brunarústir sem rannsaka þarf eða bjarga verðmætum úr og varðveitir muni sem bjargað er frá bruna þar til þeir eru afhentir réttum aðila.

Sú breyting sem þarna er lögð til er algjörlega á skjön við núverandi fyrirkomulag varðandi margvísleg björgunarstörf og þá jákvæðu þróun sem orðið hefur á síðustu árum. Í flestum tilfellum umferðarslysa þarf ekki að klippa fólk úr fastklemmdum farartækjum og björgunarstjórn vegna slasaðra hefur verið á hendi læknis eða sjúkraliðs. Þá hefur ábyrgð á vettvangi verið í höndum lögreglu. Sama gildir á vettvangi flugslysa. Með breytingunni er því verið að færa forræði á margvíslegum slysavettvangi frá lögreglu til slökkviliðs.

Ákvæðið verður reyndar ekki skilið öðru vísi en að slökkviliðsstjóri stjórni á vettvangi í all

flestum tilfellum slysa. Lögregla á vettvangi umferðarslysa, flugslysa, rústabjörgunar o.fl. færir undir stjórn slökkviliðsstjóra. Verður því ekki betur séð en greinin stangist á við ákvæði lögreglulaga, loftferðalaga og almannavarnalaga. Þá er raskað þeirri skipan sem verið hefur að lögreglan kalli björgunarsveitir til aðstoðar við margvísleg verkefni sem hún hefur haft forræði á og áratuga góð reynsla er af varðandi samstarf þessara aðila. Með breytingunni er verið að færa forræði til slökkviliðsstjóra í stað þess að lagfæra núgildandi ákvæði í þá veru að fella út úr lögnum að lögreglan sé undir yfirstjórn slökkviliðsstjóra á brunavettvangi og á vettvangi við mengunaróhöpp á landi.

Ríkislögreglustjóri gerir því tillögu um breytingu á ákvæðum 2. mgr. 16. gr. laga um brunavarnir í þá veru að greinin verði svohljóðandi.

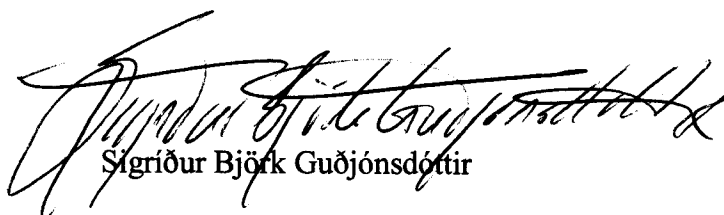
Slökkviliðsstjóri stjórnar björgunar- og slökkvistarfi við eldsvoða og björgunar- og hreinsunarstörfum við mengunaróhöpp á landi. Lögreglustjóri stjórnar lögregluaðgerðum á vettvangi. Lögregla skal tryggja slökkviliði greiðan aðgang að vettvangi, stjórna umferð, loka svæðum sem slökkvilið þarf til að gegna störfum sínum, vernda brunavettvang í þágu rannsóknar máls og varðveita verðmæti sem bjargað er frá bruna þar til þeir eru afhentir réttum aðila.

Með slíkri breytingu er ekki dregið úr hlutverki slökkviliðsstjóra til þess að stýra slökkvistarfi né björgunar og hreinsunarstörfum við mengunaróhöpp á landi heldur komið á þeirri skipan mála að lögreglustjóri fari með stjórn lögreglu á vettvangi en ekki slökkviliðsstjóri.

Ekki er lagst gegn því að björgun á fastklemmdu fólki úr mannvirkjum og farartækjum verði eitt af lögbundnum verkefnum slökkviliða. Hins vegar er vakin athygli á því að rústabjörgun svo sem vegna afleiðinga jarðskjálfta hefur fram til þessa verið í höndum björgunarsveitanna og á forræði almannavarna.

Sé vilji til að koma á betra skipulagi varðandi samstarf lögreglu og slökkviliða má benda á fyrirkomulag þessara mála í Noregi og Danmörku. Lögreglustjóri fer með samhæfingarstjórn og ábyrgð á heildarvettvangi en slökkviliðsstjóri með tæknilega stjórn björgunar (björgunarstjóri) og ábyrgð á innri slysavettvangi. Slík skipan samsvarar verkþáttaskipulagi almannavarna hérlendis sem hefur reynst vel. Slíkt fyrirkomulag er einnig í gildi varðandi leit og björgun á landi og samstarf lögreglu og björgunarsveita sbr. reglugerð nr. 289/2003.

F.h. RLS

Sigríður Björk Guðjónsdóttir

Jón F. Bjartmarz